

אן חסידישען נאמה

גליון להעמקה בערכי החסידות

פרשת שלח

כ"א סיון-תש"פ

גליון ד'

ימות צדקות

הרה"ק ר' ישראל מרדכי מרחמיסטריווקא
יומא דהילולא כ"ב סיון

כ"ק מרן האדמו"ר מרחמיסטריווקא נולד במוצאי חג השבועות תרפ"ט לאביו האדמו"ר ר' יוחנן מרחמיסטריווקא. בברית מילה שלו השתתף אבי זקנו האדמו"ר ר' נחום מרחמיסטריווקא שהיה בנו של המגיד מטשרנוביל וכובד בסנדקאות. כמוהל שימש האדמו"ר בעל ה'ברכת-אברהם' מסלונים. בסיום הברית איחלו האדמו"רים זה לזה "יהי רצון שיהיה ניכר בילד זה מי שנתעסק בו". לפני פטירתו של ר' נחום הביאו לפניו את נינו הצעיר. בראותו את העלם, פסק את דברו: "הוא עוד יהיה רבי גדול".

ר' ישראל מרדכי קנה את משנת לימודו בחיידר חיי עולם ובישיבת שפת אמת בירושלים והיה נוהג ללמוד בבתי מדרשות שונים במשך לילות רבים. מנהג היה לו להחליף את מקום לימודו בתדירות גבוהה בכדי שלא יבחינו בו. לאחר חתונתו, עוד הוסיף שקידה על שקידתו עד שיכול היה ללמוד משך יממה רצופה.

לאחר פטירת אביו לא חפץ לכהן באדמו"רות בשום אופן ורק אחר לחצים מרובים ניאות לקחת עליו את האדמו"רות. שאר בשרו, האדמו"ר ממכנובא שדחק בו ליטול את נזר האדמו"רות, התבטא עליו שיכול היה להיות כאחד מבניו הק' של המגיד מטשרנוביל.

הוא היה גדול בתורה ובקיאותו בכל חלקי התורה היתה מופלגת. מנהג היה לו שבשעה שתם זמן הלימוד עם אחד מהחברות שלו לא סגר את הספר. בעקבות כך נמשך הלימוד הרבה מעבר למתוכנן. עם כל שקידתו ושקיעותו העצומה בתורה ביתו היה פתוח בכל עת בפניו כל אחד והיה מתפנה אל הבאים אף שנאלץ להפסיק מלימודו שכה אהב באמרו שאין המדרש עיקר אלא המעשה.

רבינו ידוע היה במידת ענוותנותו. תדיר ניסה להשיב לעצמו על תמיהתו מדוע הציבור הגדול נוהר אל בית מדרשו בנימוקים וסברות שונות, אולי מפני שמתפללים מאוחר או שמא מפני קרבתו של בית מדרשו למלון המרכז...

אמר עליו ר' אליעזר דוד פרידמן שאפשר להבין פישרה של ענווה ייחודית זו על פי הנאמר באבות: ר' מאיר אומר כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה... ומלבשתו ענווה. ודקדק הלשון "מלבשתו" ובהמשך כתוב "ונהנים ממנו עצה ותושיה" ועל הרבי יכלו לראות כן שרק עם לבוש כזה של ענווה ניתן להבין איך אדם נעלה שנהנים ממנו עצה ותושיה יחשוב כך על עצמו. הרבי סלד מכל גינונים של כבוד. מסופר, שאחד ממקורביו הגדולים בארה"ב קנה לו במתנה ראז'וולקע שבצווארוננו פרוות סמט. לאחר שיצא הלה, הבחין הרבי בסמט וקרא לו הרבי: ר' יוסל, והפטיר כנגדו האם חפץ אתה להופכני לעשוי הרשע בהביאך לי בגדי חמודות?

הרבי סבל מאד ב"ג שנותיו האחרונות מיסורים וחולאים רבים. אך עם זאת לא פסק מעבודת הקודש.

נלב"ע בכ"ב סיון תשס"ד ומנוחתו כבוד בהר הזיתים בירושלים.

חב ונחל

שח רבינו: "פעם ראיתי גיהנום וגן עדן זה למול זה". היה זה כשביקר בבית אבות היה חדר של זקן אחד ת"ח שהיה בקי במשניות והיה גורסם בע"פ, ורוח של גן עדן היתה סביבו. ואילו שכן בחדר ממולו זקן אשמאי שמרוב שיממנו ציפה למלאך המוות שיגאלו מיסוריו.

הנה כי כן נראה במקום אחד הגן עדן והגיהנום.

מלכי מנחם וצבי

אחיו של רבינו: ר' חי יצחק טברסקי הינו אחד מגדולי האדמו"רים בגולת אמריקה הוא חתן בבית סקווירא, ואף שימש שם כר"י ולו קהל חסידים המונה מאות משפחות.

רבינו הותיר אחריו שני בנים: ר' דוד ממשיך את השושלת וידוע בצידקותו ובפרישותו הגדולה. בימיו התפתחה החסידות מאד. הוא תלמיד מובהק של ר' אשר פריינד. דבר נהדר הנגלה לכל הנקלע לחצר החסידות שבשכונת גבעת משה בירושלים היא הכתובת אשר בחזית הבנין: "בראשות כ"ק מרן האדמו"רים שליט"א" המוכיח על האחדות הגמורה במשפחה.

והשני, ר' נחמן יוסף שמשמש ר"מ בישיבת אהלי תורה קראון הייטס וחתנו של ר' משה אשכנזי, רבה של קהילת חב"ד בתל אביב.

קרלין
ר' אהרן הגדול המכונה 'דער גרויסער' מקרלין היה מצאצאיו של דוד המלך נעים זמירות ישראל ומחשובי תלמידיו של המגיד ממעזריטש.

מסופר שר' אהרן היה גדול מאוד עוד לפני בואו למעזריטש, והיה נייעור אלף לילות רצופים בלימוד התורה. ואעפ"כ לא קנה את שלמות העבודה עד שבא למעזריטש. הסדר בבית מדרשו של המגיד שהיה הוא עצמו פותח בניגון בסעודת שבת קודם אמירת התורה! בשבת הראשונה ששבת אצלו ר' אהרן הגדול. המגיד שהכיר בו ביכולותיו בתורת הנגינה כיבדו להתחיל בניגון. ותיכף זימר "קה אכסוף נועם שבת...".

אמנם יש בידינו אך פיוט אחד לשבת שנתחבר ע"י אדמו"ר חסידי אולם שורש הניגון החסידי עוד נובע מהמקובלים שבצפת בזמן האר"י שהחסידות מבוססת על תורתם, שהלחינו וחיברו בעצמם לחנים ובייחוד לשבת כגון: ניגוני האר"י - "אזמר בשבחין" "אסדר לסעודתא" "בני היכלא" וניגוני גוריו: "ק-ה ריבון" שחובר ע"י ר' ישראל נאג'ארה, "לכה דודי" שחובר ע"י ר' שלמה אלקבץ "ידיד נפש" שחובר ע"י ר' אליהו אזכרי.

אם כן מהו החידוש שבפיוט זה על קודמיו?

הייחודיות שבזמר זה הוא המילים המשתפכות על קדושת השבת, אין הוא מבקש מן הבורא לפתוח לישראל שערי פרנסה ואפילו בשערי חכמה ובינה אין לו עניין אלא "פתח להם נועם ורצון לפתוח שערי רצונך".

התלהבותו של ר' אהרן בשבת

היתה מופלאה כולו היה בוער באש קודש בהשתפכות נפש מאין כמוה ומסיים הוא את שירתו בקריאה "שבת קודש, נפשי הולת אהבתך!"

הפיוט בנוי באופן שהאותיות הראשונות במילה הראשונה בארבעת הבתים הן ראשי תיבות של השם המפורש, האותיות הראשונות במילה השנייה בארבעת הבתים הן ראשי תיבות של המילה "אהרן", כשם המחבר. האותיות הראשונות במילה השלישית בארבעת הבתים הן ראשי תיבות של המילה "נשמה". המנגינה הידועה ומרטיטת הלבבות אף היא פרי יצירתו של ר' אהרן עם זאת בחסידות קרלין עצמה שרים את הלחן הנפוץ רק באירועים מיוחדים, ואילו בכל שבת מזמרים באחד מעשרות הלחנים האחרים של חסידות קרלין.

ר' אהרן הלחין ניגונים רבים נוספים. על סדר פסח לבד נשתמרו עד ימינו אנו כארבעים ניגונים.

לקרלין היה כאלפיים ניגונים עתיקים מתוכם כשבע מאות שהשתמרו עד היום. לרוב, הניגונים בקרלין חוברו ללא התאמה למילים מסוימות.

האוהל שעל ציונו של ר' אהרן מקרלין במאלינוב

לרוב החצרות החסידיות אין נוסח (נעימה) מיוחד משלהם לתפילה אלא משתמשים בנוסח שהיה מקובל באזורם. במספר חסידויות השתמר נוסח יחודי כגון נוסח ויז'ניץ שחובר ע"י ר' יעקב קאפיל חסיד, או נוסח זידיטשוב וקאמרנא. כך גם בחסידות קרלין שהיא מהותיקות והחשובות שבשושלות קובעת ברכה לעצמה בנוסח משלה.

כשנשאל פעם האדמו"ר הזקן - ר' אשר מסטולין ע"י צדיקי בית טשערנאביל על מקור נעימת תפילתם נענה שהנוסח של ההלל שמע ר' אהרן בגן עדן התחתון ואילו הנוסח של שירת הים שמע בגן עדן העליון.

תפילתם של חסידי קרלין נודעת בעריכתה ברשפי אש התלהבות וצעקות. ונעמוד על מקורו של מנהג זה.

נעימות התפילה מקורה במרן רבי אהרן הגדול מקרלין ואילו הצעקה מקורה מתלמידו ר' שלמה מקרלין. ניתן לראות שבחסידות

לעכאוויטש (סלונים כיום) מתלמידיו של רש"ק יש רק את הצעקה בתפילה ואילו הנעימה לא השתמרה שם.

מרן אדמוה"ז אמר על עצמו: אם היה רוצה להראות בגלוי הנגינה שלו, היו יוצאים מהכלים מהמתיקות, נאר מיר פאר דעקן דאס מיט דעם שרייען (אך אנו מכסים זאת עם הצעקות).

את אחד מדרכי התקשרות החסידים אליהם בזה ובבא ראו האדמו"רים לבית קרלין בשמירת נוסח נעימות התפילה, וכה שח מרן אדמוה"ז זיע"א לחסידיו: כשיהודי נותן לנו רובל, נושאים אנו אותו עם אשתו וצאצאיו

על כתפינו בזה ובבא. 'בזה' הדבר מובן, אלא 'בבא' הרי ייתכן שנשכחה, יש עמנו עצה: נכנס להיכל התפילה, ונראה מי מתפלל בנוסח שלנו, הרי. משם נעשה לו טובה, אך באופן שלא ישוטט בחוות של אחרים.

אדמו"רי בית קרלין היו מלחינים ויודעי נגן ואף ניגנו על כלי נגינה כמו רבינו מסטאלין שנהג לנגן בכינור במוצאי שב"ק, בניגון הפזמון של אליהו הנביא.

"ורבינו עם בניו הק' היו נכנסים עמו לנגן זמירות כל אחד עם כלי הנגינה ואחרים לא הורשו ליכנס וזקני החסידים עמדו אחורי הדלת כדי לשמוע השירה, והיו מהם ששכבו על הרצפה, ופרחי החסידים נדחקו ועמדו על גבם, כדי לשמוע כשרבינו מנגן בכינור, ועד כדי כך ה' השתוקקותם של זקני החסידים, שלא הרגישו כלל בעמידתם של פרחי האברכים עליהם..."

עד ימינו אנו ניתן לחזות בשמחת בית שואבה של חסידות קרלין בי-ם המלווה בכלי זמר ובניגוניה המקוריים והשורשיים של קרלין.